

Instruks for eksamen og sensur

[Kapittel 1 Eksamensadministrasjon og faglig eksamensleder](#)

[§ 1-1 Eksamensadministrasjon](#)

[§ 1-2 Faglig eksamensleder](#)

[Kapittel 2 Eksamensoppgaver](#)

[§ 2-1 Utarbeiding av eksamensoppgaver](#)

[§ 2-2 Oppgaveutvalg](#)

[§ 2-3 Studentrepresentanter i oppgaveutvalg – Kun for Master i rettsvitenskap](#)

[Kapittel 3 Sensur og sensorveiledning](#)

[§ 3-1 Oppnevning av sensorer](#)

[§ 3-2 Sensorer](#)

[§ 3-3 Sensormøter](#)

[§ 3-4 Sensorveiledning](#)

[§ 3-5 Gjennomføring av sensuren](#)

[§ 3-6 Instruks for sensorene – Kun for Master i rettsvitenskap](#)

[Kapittel 4 Endringshjemmel](#)

[§ 4-1 Endringshjemmel](#)

[Nærmere regler for Det juridiske fakultet](#)

Kapittel 1 Eksamensadministrasjon og faglig eksamensleder

§ 1-1 Eksamensadministrasjon

Fakultetsadministrasjonen har ansvar for administrasjon av eksamen. For emner som sorterer under Institutt for kriminologi og rettssosiologi og Avdeling for forvaltningsinformatikk administreres eksamen i samarbeid mellom fakultetsadministrasjonen og eksamensansvarlige på instituttet/avdelingen.

§ 1-2 Faglig eksamensleder

1. Oppnevning:

- a. For Masterstudiet i rettsvitenskap oppnevner prodekan for studier en faglig eksamensleder for hver studieårs- / avdelingseksamen. Prodekan for studier oppnevner også vara, som er neste semesters faglig eksamensleder.
- b. Ved Institutt for kriminologi og rettssosiologi er som hovedregel emneansvarlig faglig eksamensleder på det enkelte emnet. Programrådet for kriminologi og rettssosiologi (PKRS) kan oppnevne en annen faglig eksamensleder dersom dette anses som hensiktsmessig.

c. Ved Avdeling for forvaltningsinformatikk er emneansvarlig lærer normalt faglig eksamensleder. Programrådet for forvaltningsinformatiske studier (PFIN) kan oppnevne en annen faglig eksamensleder.

2. Faglig eksamensleder skal:

- a. ha ansvar for at eksamensoppgavene oppfyller vilkårene i Universitets- og høyskoleloven § 3-9, og Forskrift for studier og eksamen ved Universitetet i Oslo §§ 5-1 og 5-4.
- b. fastsette endelig oppgavesett for hver eksamen.
- c. ha ansvar for at eksamensoppgavene blir utarbeidet på en fullt ut faglig forsvarlig måte og har et innhold som er i samsvar med kunnskapskravene og hjelpemidler til eksamen i de aktuelle emner.
- d. ha ansvar for at eksamensoppgavene foreligger i god tid før eksamen.
- e. være tilgjengelig for eksamensadministrasjonen hele dagen alle eksamensdagene.
- f. bistå administrasjonen i faglige spørsmål knyttet til eksamen.
- g. Kun for Master i rettsvitenskap og Institutt for kriminologi og rettssosiologi:
 - i. lede oppgaveutvalgets møter
 - ii. være oppmann for sensorene.
 - iii. fastsette og lede sensormøte.
 - iv. delta i klagesensuren.
- h. Kun for Institutt for kriminologi og rettssosiologi og Avdeling for forvaltningsinformatikk.
 - i. Ca. 20 minutter etter at oppgaven er gitt skal faglig eksamensleder eller en faglærer som faglig eksamensleder utpeker komme til eksamenslokalet og besvare eventuelle spørsmål fra kandidatene vedrørende forståelsen av oppgaveteksten. Dersom slike spørsmål viser svakheter i oppgaveteksten, skal denne informasjonen legges frem for sensormøtet til orientering.

Kapittel 2 Eksamensoppgaver

§ 2-1 Utarbeidelse av eksamensoppgaver

1. Til hver eksamen skal det utarbeides forslag til alle oppgavene til ordinær eksamen. Der det arrangeres utsatt eksamen skal det også utarbeides forslag til utsatt eksamen.
2. Faglærere har plikt til å foreslå oppgaver med henvisning til læringskrav eller litteratur, samt gi opplysninger om undervisnings- og læremiddelsituasjonen.
3. Det skal gis varierte oppgavetyper til hver eksamen.

§ 2-2 Oppgaveutvalg

1. Et medlem i oppgaveutvalg er inhabil når det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet.
2. Kun for Master i rettsvitenskap

- a. Oppgaveutvalget består av faglig eksamensleder, vara, en erfaren ekstern sensor og to studentrepresentanter.
- b. Oppgaveutvalget holdes i utgangspunktet felles for studieårs- og avdelingseksamen. Faglig eksamensleder kan velge å holde atskilte oppgaveutvalg. Dersom oppgaveutvalget holdes atskilt kan faglig eksamensleder og vara delta i begge oppgaveutvalgene. Der det oppnevnes ulik faglig eksamensledere og vara for de atskilte utvalgene, kan det også oppnevnes ny ekstern sensor og to nye studentrepresentanter.
- c. Oppgaveutvalget skal innkalle studieårssansvarlig lærer på minst ett av de to første møtene. Oppgaveutvalget påser også at eksamensoppgaven gjøres tilgjengelig for studieårsansvarlig lærer til gjennomlesing ved ferdigstillelse.
- d. Oppgaveutvalget kan suppleres med oppgaveforfattere, faglærere og andre som utvalgets faste medlemmer finner nødvendig. Oppgaveutvalget kan ikke suppleres med flere studenter.
- e. Kun for emnet JFEXFAC04. Utvalgelse av eksamensoppgave foretas av oppgaveutvalget for 2. studieår etter innstilling fra ansvarlig faglærer.

3. Kun for Institutt for kriminologi og retts sosiologi:

Oppgaveutvalget består av emneansvarlig og en administrativt ansatt. På emner med seminarundervisning deltar seminarledere i oppgaveutvalget. Oppgaveutvalget kan suppleres med flere faglærere og programrådsleder dersom utvalget finner det nødvendig.

4. Kun for Avdeling for forvaltningsinformatikk

Programleder og emneansvarlig skal samarbeide om utarbeidelse av eksamensoppgaver.

§ 2-3 Studentrepresentanter i oppgaveutvalg - Kun for Master i rettsvitenskap

1. Juridisk studentutvalg utpeker to studentrepresentanter som medlemmer i oppgaveutvalget for hver studieårs- / avdelingseksamen. Dersom det er opprettet atskilte oppgaveutvalg for studieårs- og avdelingseksamen, kan det utpekes to studentrepresentanter for hvert av utvalgene.
2. Vervet lønnes etter gjeldende satser.
3. Studentrepresentantene må ha avlagt den eksamen oppgaveutvalget er oppnevnt for.
4. Studentrepresentanten kan ikke fremstille seg til den studieårs- og / eller avdelingseksamen som oppgaveutvalgene er oppnevnt for samme semesteret eller det påfølgende semesteret.
5. Studentrepresentantene må ikke være i slekt eller svogerskap med eksamenskandidat ved vedkommende eksamen i opp- eller nedstigende linje, eller i sidelinje, så nært som søsken, søskenbarn eller søskens barn, eller ha nær personlig tilknytning til kandidat ved vedkommende eksamen.
6. Studentrepresentantene plikter å iakttå fullstendig taushet vedrørende oppgavene, oppgaveforslagene, drøftelsene i utvalget og sin deltakelse i oppgaveutvalget. Taushetsplikten opprettholdes også etter at eksamen er avholdt. Etter at sensuren er falt, oppheves taushetsplikten hva gjelder deltakelse i oppgaveutvalget.
7. Studentrepresentantene kan få utlånt utkast til oppgavene. Tillatelse gis i hvert enkelt tilfelle av utvalgets faglig eksamensleder. Eksamenskonsulentene anviser studentene til egnet lokale for drøftelse av

oppgaveutkastet. Utkastet og eventuelle notater leveres eksamenskonsulenten umiddelbart etter drøftelsene.

8. Studentrepresentantene skal særlig vurdere oppgavens omfang, litteraturdekning, vanskelighetsgrad og om oppgaven er forståelig for studenter på det aktuelle studieår.

9. Uenighet kan bare løses i oppgaveutvalget.

10. Studentrepresentantene mottar utkast til sensorveiledning og kan delta i diskusjonen om veiledningene.

11. Studentrepresentantene iakttar samme taushet vedrørende sensorveiledninger som for oppgaveutvalgets arbeid forøvrig, jfr. pkt. 6.

12. Studentrepresentantenes kommentarer sendes til sensorene sammen med sensorveiledningen dersom studentrepresentantene ber om det.

Kapittel 3 Sensur og sensorveiledning

§ 3-1 Oppnevning av sensorer

Sensorer oppnevnes av programleder.

Kun for Master i rettsvitenskap:

Sensorer oppnevnes av prodekan for studier etter forelagt vurdering fra eksamensadministrasjonen.

§ 3-2 Sensorer

1. Sensorer til ordinær eksamen er forpliktet til å delta ved sensur i klagebehandlingen.

2. En sensor er inhabil når det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til vedkommendes upartiskhet.

3. Kun for Master i rettsvitenskap:

a. For eksterne sensorer gjelder følgende minstekrav til karakterer: Cand.jur.-eksamen etter 1984-ordningen eller eldre skal være bestått med hovedkarakter 2,55 eller bedre. Cand.jur.-eksamen etter 1996-ordningen skal være bestått med karakteren A på fellesdelen. Mastergradseksamen skal være bestått med minst fire forekomster av A på tredje, fjerde og femte studieår eller tilsvarende nivå.

b. Eksterne sensorer må ha oppnådd mastergrad i rettsvitenskap eller tilsvarende senest to år før deltakelse i sensur.

c. For særskilte emner innen rettssosiologi og rettsøkonomi som inngår i Master i rettsvitenskap, kan oppnådd Master i rettssosiologi/kriminologi / Master i sosialøkonomi erstatte kravet om Master i rettsvitenskap. Karakterkravet for Master i sosialøkonomi er tilsvarende karakterkravet for Master i rettsvitenskap.

4. Kun for Institutt for kriminologi og rettssosiologi:

Sensorer må ha oppnådd mastergrad i enten rettsvitenskap, kriminologi, rettssosiologi, sosiologi eller tilsvarende

5. Kun for Avdeling for forvaltningsinformatikk:

Sensorer må ha oppnådd mastergrad i forvaltningsinformatikk, rettsvitenskap, informatikk eller statsvitenskap, eller ha annen relevant bakgrunn på tilsvarende faglig nivå.

§ 3-3 Sensormøter

1. Kun for Master i rettsvitenskap og Institutt for kriminologi og rettssosiologi
 - a. Det skal for hver eksamen holdes minst ett sensormøte til drøftelse av oppgavene og av retningslinjer for sensuren. Oppgavenes sentrale momenter i forhold til læringskrav og litteratur skal drøftes på møtene. Likeledes skal sensorveiledning etter § 3-4 diskuteres, samt generelle tvilsspørsmål om karakterfastsettelse.
2. Kun for Master i rettsvitenskap:

Faglig eksamensleder sammenkaller til og leder sensormøtene. Det første møtet skal vanligvis holdes en uke etter vedkommende eksamen. Samtlige sensorer skal delta på sensormøtet.
3. Kun for Institutt for kriminologi og rettssosiologi:
 - a. Emneansvarlig er som hovedregel faglig eksamensleder og sammenkaller til og leder møtene. Samtlige sensorer skal delta på sensormøtet.
 - b. Det skrives referat fra sensormøtet. Referatet distribueres til alle sensorer på vedkommende eksamen, også klagesensorer. Dette fungerer som sensorveiledning.
4. Kun for Avdeling for forvaltningsinformatikk:
 - a. Faglig eksamensleder leder arbeidet med sensur av eksamensbesvarelser. Det skal for hver eksamen holdes minst ett sensormøte til drøftelse av oppgavene og av retningslinjer for sensuren. Samtlige sensorer skal delta på sensormøtet.
 - b. Veileder leder arbeidet med sensur av masteroppgaver (FINF 5001) og prosjektoppgaver (DRI 3060).

§ 3-4 Sensorveiledning

1. Kun for Master i rettsvitenskap:

Sensorveiledning utarbeides for studieårs- og avdelingseksamener. Utkast til veiledning skal foreligge samtidig med eksamensoppgaven.
2. Kun for Institutt for kriminologi og rettssosiologi:

Sensormøte og referat fra sensormøte fungerer som sensorveiledning, jf. § 3-3.
3. Kun for Avdeling for forvaltningsinformatikk:

For emner der det er mer enn én eksamenskommisjon (dvs. flere enn 30 besvarelser) skal det avholdes sensormøter. Sensormøte og referat fra sensormøte fungerer som sensorveiledning, jfr. § 3-3.

§ 3-5 Gjennomføring av sensuren

1. Hver eksamensbesvarelse vurderes av minst to sensorer. Sensorene skal i fellesskap fastsette karakteren på den enkelte besvarelse.
2. Kun for Master i rettsvitenskap

- a. Ved uenighet mellom sensorene oppnevnes en tredje sensor. Tredje sensor skal være intern ved fakultetet og kan være faglig eksamensleder.
- b. Ved hver studieårs- / avdelingsseksamen skal minst 50 % av besvarelsene ha minst én ekstern sensor. For eksamener som går over to dager skal sensorene for dag 1 og dag 2 ikke være den samme for noen av kandidatene.
- c. 30 studiepoengs masteroppgave sensureres i kommisjon av veileder og av en ekstern sensor, oppnevnt etter forslag fra veileder eller faglærer.
- d. 60 studiepoengs masteroppgave sensureres i kommisjon av en intern og en ekstern sensor, eller to eksterne sensorer, oppnevnt etter forslag fra veileder eller faglærer. Ingen av sensorene skal ha vært veileder for oppgaven.
- e. Ved 60 studiepoengs masteroppgave avholdes det muntlig prøve før endelig karakter fastsettes. Studenten får oppgitt en foreløpig karakter før muntlig, og den endelige karakteren fastsettes etter den muntlige eksaminasjonen. Ved den muntlige prøven eksamineres kandidaten av begge sensorer i emner som har tilknytning til oppgaven eller dens tema. Den muntlige prøven skal også kontrollere at den oppgitte forfatter har skrevet oppgaven.
- f. Masteroppgave som er levert til sensur, kan ikke unndras sensur.

3. Kun for Institutt for kriminologi og retts sosiologi

- a. Begge sensorene får alle besvarelsene tilsendt samtidig; den ene sensoren retter på originalbesvarelsen og den andre retter på kopi.
- b. Det er adgang for sensorene til å føre løpende kommentarer i margin under rettingen.
- c. Sensorene skal i fellesskap fastsette karakteren på den enkelte besvarelse. Denne påføres fastsatt skjema som sendes eller leveres instituttet i signert stand innen oppgitt frist.
- d. Sensor leverer alle skriftlige besvarelser tilbake til studiekonsulenten.
- e. Forberedt muntlig er en selvstendig eksamen og blir sensurert uavhengig av skriftlig prestasjon. Skriftlig og muntlig sensureres av samme kommisjon.
- f. Studenter som har strøket til skriftlig eksamen, skal ikke innkalles til muntlig eksamen. De får opplysninger om sensorenes navn og telefonnummer og kan be om begrunnelse for vedtaket.
- g. Muntlig eksamen og muntlig presentasjon individuelt eller i gruppe kan fungere som en selvstendig eksamen.
- h. Ved uenighet i kommisjonen om bestått/ikke bestått oppnevner faglig eksamensleder to sensorer til ny bedømmelse.
- i. Sensur til emner på bachelornivå:
 - i. Sensorene til muntlig eksamen skal være de samme som til skriftlig hjemmeeksamen. Dette kan fravikes bare i særskilte tilfeller.
 - ii. Muntlig eksamen skal godtgjøre at hjemmeeksamen er et selvstendig arbeid utført av studenten selv. Når dette er godtgjort, skal den muntlige prestasjonen danne grunnlag for mindre justeringer av karakteren på hjemmeeksamen. Også andre deler av pensum kan prøves under muntlig eksamen.

j. Sensur til emner på masternivå:

- i. Sensorene til KRIM 4004 skal være de samme som til KRIM5001. Dette kan fravikes bare i særskilte tilfeller.
- ii. Sensorene til RSOS4004 skal være de samme som til RSOS5001. Dette kan fravikes bare i særskilte tilfeller.
- iii. Muntlig eksamen skal godtgjøre at hjemmeeksamen er et selvstendig arbeid utført av studenten selv. Når dette er godtgjort, skal den muntlige prestasjonen danne grunnlag for mindre justeringer av karakteren på hjemmeeksamen.

4. Kun for Avdeling for forvaltningsinformatikk:

a. Sensur av skriftlige arbeider:

- i. Sensorene får alle besvarelsene tilsendt samtidig.
- ii. Sensorene skal i fellesskap fastsette karakteren på den enkelte besvarelse. Denne påføres fastsatt skjema som sendes eller leveres eksamensseksjonen/AFIN i signert stand innen oppgitt frist.
- iii. Når fristen for begrunnelse av sensur er utløpt, leverer sensorene alle skriftlige besvarelser tilbake til studiekonsulenten.

b. Sensur ved muntlig eksamen:

- i. Sensorene til muntlig eksamen skal være de samme som til skriftlig eksamen.
- ii. Muntlig eksamen skal prøve kandidatens kunnskaper samt evne til muntlig resonnering og argumentasjon i spørsmål som er omhandlet i en skriftlig besvarelse (skoleeksamen, masteroppgave, prosjektoppgave)

c. Veileder deltar ved sensur av prosjektoppgaven DRI 3001.

d. Minst en av sensorene skal være eksterne for emner på masternivå.

e. I FINF4002 vurderes forprosjektrapporten av veileder og én ekstern sensor, og er grunnlag for muntlig eksaminasjon med samme sensorer. Etter muntlig sensur vurderer veileder et problemnotat som er basert på forprosjektrapport og muntlig eksamen.

f. Masteroppgaver skal vurderes av to sensorer. En sensor skal være ekstern, og veileder skal delta i sensuren.

g. Når muntlig eksamen etterfølger et kollektivt arbeid (jfr. DRI 3001), skal hver enkelt deltaker i gruppen eksamineres individuelt, og individuell sluttarakter skal fastsettes. Det fastsatte pensum for DRI 3001 inngår som en selvstendig del av eksaminasjonen.

h. Studenter som har strøket til skriftlig eksamen, skal ikke innkalles til muntlig eksamen. De får opplysninger om sensorenes navn og telefonnummer og kan be om begrunnelse for vedtaket.

§ 3-6 Instruks for sensorene – Kun for Master i rettsvitenskap

Utdypende beskrivelser for juridiske fag.

Retningslinjer fastsatt av dekanene ved Det juridiske fakultet etter fullmakt fra Det nasjonale fakultetsmøtet for juridiske fag 24. april 2003.

Måling av juridiske egenskaper og ferdigheter skjer etter en sammensatt vurdering av ulike kvaliteter. Det avgjørende for karakterfastsettelsen skal være totalinntrykket av kandidatens prestasjoner, sett i forhold til oppgaven som er gitt. Ulike besvarelser av samme oppgave kan således ha hver sine sterke og svake sider, og likevel bli ansett som likeverdige ved totalvurderingen. På bakgrunn av dette, angis det ikke fagspesifikke beskrivelser i form av faste regler om hva som kjennetegner det enkelte karaktertrinn eller hvilke egenskaper som teller mest.

Ved vurderingen av hvilke karaktertrinn som skal gis, ut fra de ovennevnte generelle beskrivelsene, vil det legges vekt på følgende ferdigheter i den totalvurderingen som skal foretas:

1. Kunnskaper om og oversikt over oppgavens tema og relevant bakgrunnsstoff;
2. Evne til å finne frem til og formulere rettslige problemstillinger, herunder skille mellom ulike problemer, prinsipale og subsidiære spørsmål, samt evne til å sette spørsmålene inn i sin rette sammenheng;
3. Evne til å drøfte spørsmål på en faglig forsvarlig og skjønnsom måte, og utnytte det foreliggende rettsstoff og faktum i samsvar med fagets metodiske prinsipper. Til dette hører også blikk for hva som er vesentlig i forhold til det som er uvesentlig eller irrelevant, til å skille mellom det sikre og det tvilsomme, samt til å dimensjonere stoffvalg og proporsjoner i besvarelsen fornuftig;
4. Blikk for rettspolitiske dimensjoner innenfor oppgavens tema, dog uten å tape av syne grensen mellom vurderingers betydning de lege lata og de lege ferenda;
5. Selvstendighet ved evne til å resonnere kritisk og uavhengig i forhold til foreliggende læremidler og undervisning;
6. Språkbeherskelse, fremstillingsevne, presisjonsnivå og systematisk ryddighet ved skriftlig og muntlig redegjørelse for fagjuridiske emner.
7. Ferdighetene vil i varierende grad inngå ved den faglige totalvurderingen, og er ikke uttømmende angitt eller prioritert. De generelle og utfyllende beskrivelsene skal ikke anvendes med sikte på å oppnå en prosentvis normalfordeling ved den enkelte prøve, men ligge fast over tid.

Kapittel 4 Endringshjemmel

§ 4-1 Endringshjemmel

Dekanus vedtar endringer i Instruks for eksamen og sensur.